

Nr 127.

Av herrar E. A. Nilson i Örebro och Tengdahl, om upprättande av en elektroteknisk fackavdelning vid tekniska elementarskolan i Örebro.

Behovet av en elementär elektroteknisk undervisning har länge varit känt, och kommittén för den lägre tekniska undervisningens ordnande har också föreslagit, att en elektroteknisk fackskola skall inrättas. En sådan kan dock icke slutgiltigt komma till stånd, förrän frågan om de tekniska elementarskolornas omorganisation mognat till sin lösning, och detta torde dröja minst 6 à 7 år på grund av de delade meningarna beträffande organisationen.

Finnes då ingen möjlighet att provisoriskt tillgodose det trängande kravet på lägre elektroteknisk undervisning, utan att man på något sätt föregriper frågans slutliga lösning? Jo, det gör det, och den möjligheten synes oss böra utnyttjas.

Styrelsen för tekniska elementarskolan i Örebro har nämligen sökt att provisoriskt tillgodose nämnda behov genom att utarbeta förslag till elektroteknisk fackavdelning vid skolan.

Denna fackavdelning är avsedd att bibringa lärjungarna en utbildning i elektroteknik svarande mot den, som i den mekaniska fackavdelningen nu ges i maskinteknik. De från den förra utexaminerade skulle således bliva lika användbara på sitt område som de från den senare nu äro på sitt.

Under en längre följd av år har skolans elektrotekniska undervisningsmateriel ökats genom inköp av omformare samt mätinstrument av olika slag. Ett stort och tidsenligt laboratorium för fysik och elektroteknik har

genom Örebro stads offervillighet inretts inom skolans byggnad. Vidare har styrelsen för skolan av stadens myndigheter utverkat tillstånd för lärjungarna i en elektroteknisk fackavdelning att å stadens elektricitetsverks omformare och transformatorer göra sådana mätningar, som äro brukliga vid deras avprovning, samt att deltaga i mätarjusteringen och annat driftsarbete. Även har chefen för statens järnvägars centralverkstäder ställt i utsikt, att dessa lärjungar kunna få göra studier och praktisera vid de avdelningar inom verkstäderna, där elektriska motorer och generatorer för hela statsbanenätet repareras och ombyggas samt där telegrafapparater, bågampor m. m. repareras. Slutligen har en enskild gynnare av skolan under visst villkor ställt 10,000 kronor till styrelsens förfogande i och för komplettering av skolans elektriska undervisningsmateriel.

Härigenom är skolan nu rustad att omedelbart öppna en elektroteknisk fackavdelning, och för denna finnes, enligt fackmäns åsikt, allt som kräves för en elementär elektroteknisk undervisning.

Denna fackavdelning kan redan vårterminen 1915 bliva tillgänglig för dem, som nu äro i skolans första klass och då fackundervisning i skolan meddelas blott under lärjungarnas 3 sista studietermener, kan den föreslagna kursen i elektroteknik av dem fullständigt genomgå och den första kontingenten från den elektrotekniska fackavdelningen utexamineras vid vårterminens slut år 1916.

Tack vare den undervisningsmateriel, som skolan redan äger, och den, som på förut angivet sätt anskaffas, erfordras inga anslag av allmänna medel för undervisningsmateriel åt den föreslagna fackavdelningen. Då därtill samundervisning med förutvarande fackavdelningar vid skolan i stor utsträckning utan olägenhet kan anordnas, blir enda kostnaden för statsverket genom inrättande av den nu föreslagna fackavdelningen en årlig avlöning åt lärare i elektroteknik jämte laborationer med 4,150 kronor. Förslaget ställer sig alltså synnerligt förmånligt för statsverket. Det har ock vunnit stöd av var på sitt område särdeles framstående personer, såsom närmare framgår av den motionen medföljande bilagan, till vilken hänvisas.

Under betonande av att det här är fråga om allenast ett provisorium beträffande skolformen, men att det dock gäller att tillgodose ett för landets ekonomiska utveckling trängande behov, och att förslagets genomförande dessutom bereder tillfälle att praktiskt pröva lämpligheten av att på ett systematiskt sätt såsom undervisningsmateriel använda i drift varande anläggningar med till dem hörande utrustning, få vi, under hänvisning i

övrigt till motionen nr 63 i andra kammaren vid årets januaririksdag, värdsamt hemställa,

att riksdagen för sin del ville utöver vad Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit för uppehållandet av verksamheten vid tekniska elementarskolan i Örebro anvisa å extra stat för 1915 ytterligare 2,250 kronor för upprättandet av en elektroteknisk fackavdelning, att utbetalas sedan styrelsen för nämnda läroverk hos Kungl. Maj:t styrkt, att den till läroverket givna donationen å 10,000 kronor använts till inköp av elektrotekniska instrument.

Stockholm den 29 maj 1914.

E. A. Nilson.

Knut A. Tengdahl.

Bilaga.

Den för vårt fäderneslands ekonomiska utveckling synnerligen lovande snabba tillväxten av de hydroelektriska anläggningarna har gjort behovet av förbättrad elementär elektroteknisk undervisning i hög grad trängande. Oaktat detta behov länge varit känt, ha dock statsmakterna ej ännu lämnat några särskilda anslag för dess tillgodoseende. Kommittén för den lägre tekniska undervisningens ordnande har starkt betonat nödvändigheten av ifrågavarande undervisnings förbättring, och den har föreslagit, att speciell elektroteknisk fackskola skall upprättas. Då de yttranden, som avgivits över nämnda kommittés utlåtande, visat, att i många avseenden nya förslag måste utarbetas, innan den lägre tekniska undervisningen kan definitivt ordnas, och att således många år torde komma att gå, innan något slutgiltigt kan göras för den elementära elektrotekniska undervisningens höjande, anse undertecknade det vara önskvärt, att denna undervisning förbättrades genom något provisorium. Det av Styrelsen för Örebro Tekniska elementarskola väckta förslaget, att vid nämnda skola upprätta en elektroteknisk fackavdelning, synes oss synnerligen lämpligt, då genom denna fackavdelning behovet av elementärt bildade elektrotekniker väsentligen skulle kunna fyllas. En annan vinst av, att en elektroteknisk fackavdelning upprättades, vore, att även övriga lärjungar, särskilt de inom mekaniska fackavdelningen, vid nämnda skola givetvis skulle kunna beredas ökade insikter i elektroteknik på grund av den förbättrade undervisningsmateriel skolan skulle få. Detta blir tydligen av betydelse för verkstäder, som använda elektrisk drift.

På grund av ovanstående få undertecknade på det livligaste tillstyrka förslaget om upprättande av en elektroteknisk fackavdelning vid Örebro Tekniska elementarskola.

Svante Arrhenius, John Hedin, Aug. Herlenius, Per Larsson,
 Prof., Stockholm. Direktör, Mariestad. Disp., Uddeholm. Direktör, Striberg.

Tord Magnusson, E. Odelberg, Carl Sahlin, B. Wijkander, Gustaf Akerholm.
 Disp., Sandviken. Disp., Degerfors. Disp., Laxå. Disp., Bofors. Disp., Örebro.